

Eva Wernerová: Piešťany sú stále atraktívne

Je absolventkou Mendelovej univerzity v Brne, odbor krajinná architektúra. V roku 2008 získala Cenu za architektúru CE.ZA.AR ako spoluautorka projektu revitalizácie potoka Dubová. Spolupracovala pri tvorbe centrálnej mestskej zóny a parku na Nitrianskej ulici. S veľkým úspechom sa stretla aj kniha O piešťanských stromoch, ktorej je spoluautorka. Pracuje v súkromnom projektovom ateliéri, spolupracuje v oblasti ochrany prírody. Jej ateliér sa podieľal na rekonštrukcii barokovej záhrady Bratislavského hradu, ktorá bola len nedávno sprístupnená verejnosti.

Ako odborníčka na prírodu ako vnímate tohtoročné leto?

Ja som veľmi zaskočená a prekvapená, pretože som čakala leto ako minulý rok. Čakala som šesť týždňov 30 – 35 stupňov, ktoré ma v minulom roku veľmi trápili, pretože príroda bola úplne suchá. Tento rok je to pre prírodu nádherné, dostáva dážď každé dva - tri dni, na druhej strane kosci sú nešťastní, pretože rastie tráva, ale zasa kvetinky netreba polievať, takže to má všetko svoju dobrú a zlú stránku. Teším sa takémuto letu, aj keď je pravda, že som odišla na dva týždne do Škótska práve zo strachu pred horúčavami - a žiadne neboli. Bola som za dcérkou, prejazdili sme hory. Ona robí jachting, takže sme prešli aj trošku more, bolo to nádherné. Ale tento rok sa mi darí možno prvýkrát chodiť na naše hrady a zámky, čo sa veľmi teším, lebo je to krásne a mnohé sú dobre zreštaurované. Spišský hrad je nádherný, Červený Kameň je neskutočne baroková záležitosť. Ozaj kto nebol, musí ísť, lebo to je naša história tam skoncentrovaná. Boli sme v Oponiciach znovu pozrieť knižnicu už po niekoľkýkrát, takže chodíme tu po okolí a objavujeme, že akí sme strašne nádherní a historicky bohatí, len keby sme to objavili.

Spomínali ste barok na Červenom kameni, ale s barokom ste sa stretli aj pracovne.

Áno, ja som bola dva roky postihnutá barokom, dva roky som študovala princípy baroka, konzultovala s historikmi, jazdila som s nimi po tereziánskych záhradách Rakúska, Uhorska, Maďarska. Na Slovensku nemáme žiadnu barokovú záhradu, čiže vznikala prvá baroková rekonštrukcia. Pozreli sme si všetko, na čo mala vplyv Mária Terézia a čo v tom 18. storočí navznikalo v Rakúsku a Maďarsku, kde je to viac-menej už obnovené a zrekonštruované a pol roka trvalo, kým sme si všetky tie princípy, osi, kružnice, ovály, proste tajné pravidlá baroka nacvičili a objavili a potom sme si zistili, čo vlastne z toho baroka na bratislavskom hrade ostalo. Bolo to veľmi veľmi malé torzo niekoľkých múrov, niekoľkej časti vodnej nádrže a vlastne nič iné, lebo z baroka nám nemohli ostať žiadne stromy ani vegetácia a keď sme to všetko mali naštudované, tak vznikol návrh rekonštrukcie, vďaka bohu že rekonštrukcie, lebo ona môže byť rekonštruovaná, len keď z nej niečo ostalo. A keďže ostalo tých pár tehlových základov, tak sme si to mohli dovoliť nazvať to rekonštrukciou. Ale veľmi sa to podobá zámku Schlosshoff, lebo ten záhradník Anton Sinner bol poverený vykonaním realizácie záhrady aj na Bratislavskom hrade, takže sme predpokladali, že jedna ruka robila zhruba to isté. Keď ho Mária Terézia v roku 1741 poverila, aby na Bratislavskom hrade vytvoril záhradu, určite tá záhrada vznikla, aj keď sme nenašli ostatky z nej, ale našli sa dva krásne plány z r. 1778 a 1781, ktoré zaznamenali už skutočný stav. Ten bol takmer na centimeter taký, ako sa dnes obnovil. Aj keď obdobie rekonštrukcie záhrady podliehalo obrovskému tlaku kritiky zo strany

neziskových organizácií najmä ochranárskych, podľa mňa to bola viac politická záležitosť, ktorá sa snažila kritizovať všetko, ako je tu takým nepísaným pravidlom a ťažko sa to obdobie prekonávalo, aj keď sme vedeli, že robíme s najlepším svedomím a v najlepších intencióch a historických súvislostiach. Ono to súviselo zrejme s tými garážami, ktoré boli pod tou garážou, ale ony sú len pod tretinou až polovicou záhrady a ten zvyšok záhrady je presne na takom podklade, akom ho budovali v baroku na takej skale s trochou zeminou. To sme zistili, aj keď sa sadili stromy (je tam spolu 144 líp, tak ako boli v návrhu) a keď sa kopali jamy pre tie lípy, boli sme naozaj verní podkladom, že na miestach, kde sme sadili stromy sme našli koreňové systémy stromov z toho obdobia, ktoré boli zakonzervované. Na druhej strane sme si uvedomovali, ako ťažko sa im muselo v tej dobe takú záhradu udržiavať, koľko asi záhradníkov tam muselo byť, pretože často sme kopali alebo sekali do skaly. Dnes sú už moderné systémy závlah, ale vtedy bola jedna kmenná jama, kde z hradu stekala dažďová voda a ten záhradník tam zrejme mal tri krhly a behal s nimi, takže bol to taký návrat do takej až nádhernej minulosti. A keď človek kreslil ten návrh a sa mu tam zrazu objavovali presne tie čiary, ktoré končili na korune Dómu a podobne, tak s otvorenými očami sledoval, čo v tom baroku ľudia dokázali vytvoriť. Ja by som rada pozvala verejnosť, aby si ľudia išli pozrieť túto záhradu, je to kus našej histórie, či už bola rakúsko-uhorská alebo slovenská, stála na našom území, vznikala tam a je súčasťou našej histórie. Je tam vysadených 144 stromov s malými korunkami, je tam asi 10 tisíc malých krušpánov - buxusov, z ktorých sú tie živé plôtky a asi štyri kilometre oddeľovacích plechov, ktoré nám pomáhali deliť pochôdznu plochu a záhony a trávniky. Bola to neskutočná mravenčia práca, trvala od novembra minulého roku a celý čas sa v zime ľudia brodili bahnom, až kým vznikol tento stav. Bola som nadšená, lebo som zistila, že tam chodí denne zhruba tisíc návštevníkov, sú to cudzinci (Japonci, Číňania, Nemci, Poliaci...), proste celá Európa sa tam stretáva. A keď prišla škôlka, ktorú viedla pani učiteľka, všetci mali papierové kráľovské korunky a hovorili, že sa prišli pozrieť, ako Mária Terézia sadila kvetinky, tam som si uvedomovala, že takto sa buduje vzťah k národnej histórii, žiadnymi prázdnyimi slovami, ani búchaním do prs či ťažkými topánkami nevybudujeme tú hrdosť, ale keď takéto malé detičky trávia dopoludnie v barokovej záhrade, tej pani učiteľke sa treba poďakovať. My sme dostali túto príležitosť vďaka pamiatkarom, ktorí nás oslovili. Som vďačná pamiatkarom, ale je to vždy vec spolupráce šťastnej skupiny ľudí, ktorá ťahá za jeden koniec. Aj naša Dubová v Piešťanoch je výsledkom spolupráce minimálne štyroch subjektov, ktoré v tej istej dobe ťahali za jeden koniec. Keby len jeden z tých subjektov, či už úrad, či Povodie alebo niekto iný neľahal, tak to nevznikne. Ja si vážim práve tú súhru, existenciu tých prvkov spolu. Preto aj s historikmi naďalej spolupracujeme, rozmyšľame o vzniku takej publikácie, ktorá by ľudí sprevádzala po tom barokovom hrade, kde by našli, čo znamená každá socha, každý chodník, aké kvetiny sa vtedy pestovali na múroch, ovocné rastliny, aby to vzdelanie pokračovalo; tak isto nejaké mapky vznikajú, vzniká organizačný poriadok, diskutuje sa o tom, či zaplatiť vstupné alebo nezaplatiť, lebo určite nemáme tie možnosti ako Rakúšania. Ale Rakúšania majú veľké prostriedky na údržbu týchto pamiatok, ale aj tak sa vo všetkých záhradách platí, aby si ľudia ctili a vážili to, čo tam vzniklo a aby boli aj prostriedky na starostlivosť.

Máte popri pracovných povinnostiach aj čas na prečítanie si nejakej knihy?

Áno, práve idem do knižnice vrátiť osem kníh. Veľmi rada čítam životopisy, aj dnešné mladé spisovateľky, teraz som čítala Hanu Lasicovú. Ja musím čítať večer aspoň chvíľku, lebo mi príde, že to človeka niekam posúva, odreagujem sa úžasným spôsobom. Ja knihy aj filmy musím.

Máte za sebou viacero príkladov spolupráce s piešťanskou mestskou knižnicou. Máte nejaké ďalšie nápady?

Áno, máme v hlave nejaké témy, pretože Piešťany sú stále atraktívne, sú zaujímavejšie, samozrejme boria sa s problémami, ktorú sú všade a sú priebežné. Ale keďže bývam v centre mesta, denno-denne počúvam cudzincov, akí sú nadšení fontánami, porastmi, kvetinami, pobrežím, myslím si, že máme v hlave ďalšie plány, ktoré sa týkajú kultúrneho využitia aj starého amfiteátra, kúpeľného priestoru a možno pozvánky do toho horského zázemia, do Inovca, Karpát a vlastne tieto témy, ktoré sú mi profesne blízke. Knižnica sama prichádza s nápadmi, so sprevádzaním o stromoch, veľmi rada idem sprevádzať študentov počas maturitného týždňa, alebo dôchodcov – to je veľmi vďačná skupina. Momentálne by som dôchodcov rada prizvala k takej spolupráci v parku. Oni sami prišli s nápadom, že chcú určitú časť parku udržiavať, tak sme vymysleli založenie bylinkových záhrad v zadnej časti parku, no a to sa deje práve v týchto týždňoch, takže možno vznikne aspoň malá publikácia Byliny Piešťan a Bylinková záhrada Piešťan a taký sprievodca po parku.

Autor rozhovoru: D. Moretová

Piešťany 11. 8. 2016